

Jättesporre

JOAKIM EKMAN

Jättesporre, *Linaria genistifolia* ssp. *dalmatica*, hittades på sensommaren 1991 i Strängnäs av Torsten Carlsson. Upptäckten gjorde att även en lokal i Eskilstuna, påträffad av Raoul Iseborg och Lennart Karlen 1990, kontrollerades. Jättesporren fanns kvar 1991 och underarten kunde fastställas till ssp. *dalmatica*.

Linaria genistifolia har två underarter vilka rapporterats från Sverige, ssp. *genistifolia* och ssp. *dalmatica*. Dessa har tidigare ofta betraktats som skilda arter. Enligt "Stockholmstraktens växter" (Almquist och Asplund 1937) är ssp. *genistifolia* påträffad på några lokaler i Storstockholm. En klassisk lokal har varit Värtagasverket, där den fanns kvar åtminstone i början på 1970-talet (egen observation). Den andra underarten, ssp. *dalmatica*, nämns som förvildad på två lokaler på Lidingö.

I Småland har ssp. *dalmatica* påträffats som inkomling på vägrenar på ett par lokaler. Då det är denna underart som, åtminstone numera, är den vanligare av de två, bör denna ha det svenska namnet jättesporre (Thomas Karlsson, muntl meddelande).

Jättesporren kommer ursprungligen från Balkanhalvön och södra Italien och har numera naturaliserats i Centraleuropa. Troligen kan man förvänta sig fler fynd av arten i Södermanland. Fynden på vägrenar i Småland antyder att den kanske kan komma med gräsfrö. Dessutom odlas arten fortfarande och finns att köpa i handeln.

Nyckel för att skilja underarterna

(Efter Chater m fl 1976).

1. Krona 20-50 mm lång, blad vanligen mindre än fyra gånger så långa som breda ssp. *dalmatica*
- Krona 13—22 mm lång, blad vanligen minst fyra gånger så långa som breda ssp. *genistifolia*

Aktuella fynd av jättesporre i Södermanland:

1. Strängnäs: Storängens industriområde, mellan Hemglass och Bernhardssons möbler (10H 6d 23 46), fåtalig på fyllnadsjord, 1991, T. Carlsson.
2. Eskilstuna, Fors sn: 600 m SV-VSV Åsby gård (10G 6h 25 07), fåtalig på jordtipp, 1990, R. Iseborg & L. Karlen; 1991, J. Ekman & B. Östholm.

Litteratur

- Almquist, E. och Asplund, E. (red). 1937: *Stockholmstraktens växter*. 2 uppl. Stockholm.
- Chater, A. O., Valdés, B. och Webb, D. A. 1976: *Linaria*. I: Tutin, T. G., Heywood, V. H., Burges, N. A., Moore, D. M., Valentine, D. H., Walters, S. M. & Webb, D. A.: *Flora Europaea* 4: 226-236. Cambridge.